

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
11 oktober 2023 (mondelinge uitspraak 6 oktober 2023)

Klaagster: Mw. XXXXXX, geboren op XXXXXX, verblijf houdend in Vincent van Gogh, XXXXXX te Venray.

Klaagster wordt ondersteund door dhr. XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Aangeklaagde: Dhr. XXXXXX, psychiater

Zitting: 6 oktober 2023 te Venray

Klachtennummer: 23.080

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor:

1. Medicatie
2. Opname accommodatie

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klacht ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 29 september 2023 heeft de commissie de klacht van klaagster ontvangen. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 29 september 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klachten van klaagster in kennis gesteld.
- Klaagster heeft een schorsingsverzoek ingediend. Deze is door de zorgverantwoordelijke toegekend.
- Op 2 oktober 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 6 oktober 2023. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klachten in te dienen. De commissie heeft op 5 oktober 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 6 oktober 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klaagster, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op XXXXXX. Uit de overlegde stukken blijkt dat klaagster lijdt aan een psychische stoornis in de vorm van recidiverende psychosen. Klaagster is sinds 2012 bekend in de psychiatrie in verband met steeds terugkerende psychosen, een borderline persoonlijkheidsstoornis en met verslaving aan amfetaminen. De psychotische episoden kenmerken zich door de aanwezigheid van paranoïde wanen, auditieve hallucinaties en gedesorganiseerd gedrag. De perioden zijn in wisselende mate en ernst aanwezig en hebben sinds 2019 geleid tot meer dan 10 opnames, meest op gesloten afdelingen binnen een juridisch kader. Op dit moment zijn er veel klachten van overlast gemeld en klaagster weigert medicatie.

Op 28 augustus 2023 heeft de rechter besloten tot het opleggen van een zorgmachtiging, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toepassen van de verschillende vormen van verplichte zorg; opname in accommodatie en toedienen van medicatie is toegewezen.

Op 28 september 2023 heeft de zorgverantwoordelijke klaagster onderzocht en op diezelfde dagen zijn de voorgenomen beslissingen met haar besproken. Tevens wordt op die dag de beslissingsbrief aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging en wordt klaagster namens de geneesheer-directeur schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissingen bij de klachtencommissie en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

De zorgmachtiging loopt tot 28 september 2024.

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter zitting een toelichting op haar klachten gegeven; deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat, antwoordt zij dat het prima gaat. Zij wil echter graag de lorazepam later op de dag in plaats van in de ochtend want zij wordt hier moe van.

Gevraagd naar de medicatie, antwoordt klaagster dat zij alleen lorazepam wil en geen antipsychotica. Zij ervaart last van bijwerkingen waaronder slappe spieren en gebrek aan kracht in haar armen. Klaagster geeft aan verschillende soorten medicatie te hebben gehad en niets heeft geholpen. Vooral bij Abilify heeft zij veel last gehad en dacht ze vaak aan zelfmoord. Enkel wanneer zij nu naar huis zou mogen, wil zij wel vrijwillig medicatie gebruiken maar dan alleen Fluaxol. Daarnaast heeft klaagster het voornemen om middelen te blijven gebruiken.

Gevraagd naar de opname in de accommodatie antwoordt klaagster dat zij naar huis wil. Er is geen crisis dus klaagster wil naar huis. Niemand laat klaagster met rust en ze geeft aan dat de euthanasieaanvraag al zeven jaar loopt. Het schiet niet op dus dan gaat ze het zelf doen, aldus klaagster.

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij heeft willen zeggen en of er goed naar hem is geluisterd antwoordt zij dat zij dat zij naar huis wil.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt hij dat klaagster aangeeft dat er niet voldaan wordt aan de proportionaliteit. Klaagster heeft immers aangegeven dat zij vrijwillig medicatie wil gebruiken mits zij naar huis mag.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de medicatie antwoordt aangeklaagde dat deze medicatie eerder is toegediend aan klaagster. Er waren wel enige bijwerkingen maar over het algemeen ging klaagster hier goed op en verminderden de psychische klachten. Echter is deze medicatie nooit helemaal goed op niveau gekomen aangezien klaagster haar depot niet altijd kwam halen of weigerde toegang te geven aan het FACT. Dit is dan ook de reden waarom aangeklaagde opnieuw de medicatie op wil starten. Het klopt dat klaagster klaagt over bijwerkingen maar deze zijn vrijwel allen niet gerelateerd aan Abilify.

Gevraagd naar de opname in de accommodatie antwoordt aangeklaagde dat klaagster binnen is gebracht naar aanleiding van een gastplaatsing vanuit XXXXXX. Het doel is dat klaagster ingesteld raakt op de nieuwe medicatie en dan weer terug wordt geplaatst.

Gevraagd naar de toekomst antwoordt aangeklaagde dat hij het somber inziet. Hij geeft aan dat klaagster vermoedelijk langere tijd opgenomen zal moeten worden om de medicatie op het juiste peil te krijgen. Tot op heden blijft klaagster middelen gebruiken waardoor dit een negatieve werking op de medicatie heeft.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 28 augustus 2023 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvggz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden

van de Wvggz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrief van 28 september 2023 blijkt dat het gedrag van klaagster leidt, als gevolg van een psychische stoornis, tot ernstig nadeel. Vanuit de stoornis en gebrek aan ziektebesef en -inzicht heeft klaagster paranoïde belevingen waarbij zij stemmen hoort en hallucinaties heeft. Als reactie hierop stelt zij zich dreigend en vijandig op, schreeuwt op straat en beschadigt zij spullen.

De zorgverantwoordelijke heeft zich op 28 september 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Hij heeft dezelfde dag overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissing. De beslissing is op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster afschrift van de beslissing gegeven en haar op 28 september 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

Ten aanzien van klacht (verplichte zorg middels toedienen medicatie en opname accommodatie)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder het gebruik van effectieve medicatie en opname in de accommodatie gedurende langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvggz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot ernstig nadeel.

Klaagster is al geruime tijd opgenomen binnen de GGZ en verblijft inmiddels op basis van gastplaatsing bij Vincent van Gogh. Hiervoor verbleef zij bij XXXXXX alwaar het steeds niet tot de juiste behandeling kwam omdat klaagster zich aan de verpleging onttrok en waarbij zij niet voldoende werd ingesteld op medicatie, onder andere doordat zij middelen bleef gebruiken.

De commissie acht in deze situatie verder aannemelijk dat een langer uitstel van toediening van effectieve medicatie en opname van de accommodatie een aanmerkelijk risico op verdere vertraging in ontslag uit de accommodatie met zich zal meebrengen. Het is bekend dat het beeld minder snel dan wel slechter tot verbetering komt als behandeling langer wordt uitgesteld; dit zal de prognose negatief beïnvloeden. De commissie is daarom van oordeel dat er ook in deze zin sprake is van ernstig nadeel.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven). De commissie acht het verder van belang dat toediening van effectieve medicatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klaagster aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben. Antipsychotica zijn bewezen effectief bij de behandeling van een psychische stoornis zoals bij klaagster is geconstateerd. Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde medicatie – welk(e) middel(en) en dosering(en) - in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvgz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er langdurig en vele pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klaagster te komen. Bedoeld is een zodanige samenwerking dat klaagster op basis van vrijwilligheid voldoende effectieve medicatie ter wegneming dan wel vermindering van verschijnselen die het gevolg zijn van haar psychische ziekte, inneemt of krijgt toegediend.

De commissie stelt vast dat klaagster een en andermaal ter zitting heeft verklaard geen antipsychotica te willen innemen of uitlatingen van gelijke strekking. Tevens geeft klaagster aan niet op de accommodatie te willen blijven maar wil terug naar huis. De enige medicatie die klaagster wil gebruiken is de lorazepam. De commissie stelt daarom vast dat klaagster op dit moment niet, dan wel onvoldoende tot een redelijke beoordeling van haar belangen in staat is, en niet te bewegen tot vrijwillige inname van effectieve medicatie en opname in de accommodatie.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toediening van verplichte zorg te voorkomen. Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan. De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg in de vorm van het in depot toedienen van gedwongen medicatie en het verblijf in de accommodatie over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvgz is voldaan. De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels gedwongen medicatie op grond van artikel 8:9 Wvvgz ongegrond.

7. Beslissing

De commissie verklaart **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. XXXXXX, voorzitter,
Mw. XXXXXX, psychiater,
Dhr. XXXXXX, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. XXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Mw. XXXXXX, klagster,*
- *Dhr. XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon*
- *Mw. XXXXXX, advocaat,*
- *Dhr. XXXXXX, psychiater, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXX, vicevoorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*